

תוכן הענינים

[מזה"ח 1234567]

הלכות תענית ..... שכג

הלכות ראש השנה ^[מזה"ח 1234567] ..... שכד

הלכות יום הכפורים ..... שכד

הלכות לולב ..... שכד

הלכות שמחת תורה ..... שכה

הלכות חנוכה ..... שכה

הלכות פורים ..... שכה

שוי"ע יורה דעה ..... שכו

שוי"ע חושן משפט ..... שכו

סדר התפלה ומקורה ..... שמב

עניני תפלה ..... שנב

עניני שבת ..... שנב

עניני תורה ..... שנה

עניני חסידות ^[מזה"ח 1234567] ..... שנה

עניני ארץ ישראל ..... שנמ

גאולת ישראל ..... שסה

עניני חופה ..... שסמ

עניני שמחות ..... שעא

ענינים שונים ..... שעג

קונטרס ניצוצי אש ..... שפג

ספר אשרי המחכה ..... שצמ

הסכמות .....

תולדות א"ש 1 - 14 .....

הקדמה ..... א

תורה ..... ג

פסח ..... רכא

ימי הספירה ..... רכב

שבועות ..... רכד

ראש השנה ^[מזה"ח 1234567] ..... רכז

יום כיפור ..... רלא

סוכות ..... רלב

קהלת ..... רלז

שמחת תורה ..... רלז

חנוכה ..... רלז

פורים ..... רלמ

תהלים ..... רמג

ש"ס ..... רמה

סיומי מסכתות הש"ס ..... שב

שוי"ע אורח חיים ח"א ..... שז

הלכות שבת ..... שפז

הלכות פסח ..... שכ

הלכות תשעה באב ..... שכג

הסכמת כ"ק מרן האדמו"ר מביאלא זצלה"ה

יחיאל יהושע רבינוביץ

בן לכ"ק אאמו"ר זצלה"ה

מביאלא — אוזרוב

עיה"ק ירושלים ת"ו

ב"ה, יום אור ליום ג' בטבת התשל"א לב"ע

לסדר עד כי יבא שילה

אל כבוד החסידים התמימים והישרים ה' עליהם יחי

איש חסיד ישיש היקר והנחמד רוצה להדפיס ספר לקוטי אש לקוטי תורה מרבתינו זצלה"ה נ"ע מתורת הבעש"ט ותלמידיו אשר מפיהם אנו חיים וכשמו כן הוא כי כל דבריהם הקדושים כגחלי אש והבערה ללהב יוצא להלהיב לבות ישראל לאביהם שבשמים ודבר בעתו מה טוב כי בתקופה כזאת למראה ירידה רוחנית ברחובות ובשוקים ובבתי ישראל ונתרבו המסיתים ומדיחים ומשחיתים בכרם בית ישראל מכל המינים ומפיצים ספרי מינים ומכל מיני תרבות בעתונות החפשיים ובכך ספרי החסידות הם ממש חיים הם למוצאיהם להלומדים והחוגים בהם כמאמר חז"ל כנגד המשחיתים והחי יתן אל לבו מי שלבו חי בקרבו ליישר הלב לעבודתו ית' שמו ולתיקון המדות ולקיים עכ"פ ואת בתינו הציל שלא יכנסו המים הזידונים ורוחות הרעים לבתינו ח"ו לעקור ולשטוף עד היסוד וקדושי עליון כאלו אשר קבלו חלק תורתם לפי שורש נשמתם מהר סיני יש ביכולת לעורר קול של מתן תורה קול גדול ולא יסף ולהתעורר ולעורר מבת קול המובא במשנה אבות בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב וכו' בכך מצוה גדולה וחוב קדוש לקחת ספרי חסידות ולהביא ברכה בבתי ישראל ויקוים בנו שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם ורגלי חסידיו ישמור מכל צרה וצוקה ונזכה במהרה לקול מבשר ואומר כי בא לציון גואל צדק ומלאה הארץ דעה את ה'.

יחיאל יהושע

בן לאאמו"ר זצלה"ה מביאלא

הסכמת כ"ק מרן אדמו"ר בעל פני מנחם זצלה"ה

פינחס מנחם אלטר

בהרה"ק מגור זצלה"ה

ראש ישיבת "שפת אמת"

ירושלים ת. ד. 124 טל. 287534

אח"ת 1234567

ב"ה ירושלים עיה"ק, י"ט סיון תשל"ו

הנה המפורס' א"צ ראי', כבר איתמחי גברא ונתפרס' שמו לטוב ולשבח, הרה"ח ותיק וישיש יר"ש מרבים הר"ר אברהם שלמה שליט"א מאסטראלענקא, אשר ליקט מדברי רבותינו הקדושים זצ"ל בספר לקוטי אש, וכבר שיבחו אותו רבים, טובים וישרים.

אוצר החכמה

וכעת נתעורר תלמידו הבחור צבי דוד שי' היידה, ויגע הרבה בענין לחוציא לאור את חלק ב' חי' תורתו של הר"ר אברהם שלמה מאסטראלענקא שליט"א הנ"ל, והחיבור כולל על כל מיני ענינים בבקיאות רבה, דברים נכוחים בשם אמרם, והנני מאמץ ידו בה"י ומברכו שיצליח להפיץ את הספר בקרב קהל אוהבי תורה"ק.

וע"ז באעה"ח,

פינחס מנחם אלטר

הדפסה ברזולוצית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה
ליקוטי אש ברום, אברהם שלמה בן ישראל יצחק עמוד מס : 5 הודפס ע"י אוצר החכמה

תולדות א"ש

הילה קדומה, מסוכה בטעם של פעם שדעת זקנים נוחה הימנו, עטפה את הקומה הראשונה בבית הירושלמי שניצב בקרן הרחובות יוסף בן מתתיהו ומנחם. כמו נשתל שם בין הקירות עץ רם צמרת ועתיק שורשים, שנעקר על שורשיו ורגבי אדמתו הטובה ממקור גדילתו הנדיר והנכחד והובא בנסי נסים למשמרת אל פרדס צעיר נטיעות - למען ידע דור אחרון איך נראה חסיד אשר נשתייר מדור דעה ואשר עמד ושימש לפני רבותיו במשך עשרות שנים, על פני תקופה של חמש דורות ממש.

רבים צובאים על פתח הבית הקט. נכנסים להתבשם, לעדן את נשמתם בקדושה העולה ובוקעת מכל צעד והילוך ולהשביע את צמאונם מהשראת השכינה האופפת כל דיבור והנהגה. לטעום ולו בראיה בעלמא מאותו שילוב חסידי של שפלות ברך כלפי כל נער וצעיר עם עזות דקדושה בלתי מתפשרת על כל תג וקוץ, להתענג על המיזוג המפעים של גאונות אין תכלית בכל מקצועות התורה עם השתפכות הנפש בתפילה כבן המתחטא כלפי אמו, מילה במילה כמונה מעות.

אוצר החכמה

והיה אותו פח שמן של חסידות-שמורה, שנראה ונגלה בתקופתנו, חתום ושמור בחותם האמת הלוחטת שנוצקה ברתיעה סילודין היישר מאותו כור היתוך שבו יצקו מחדש את נשמות הכיסופין: בית מדרשו של קודש הקדשים בעל ה"שפת אמת" זיע"א.

שם – באותו בית שבקרן זוית של ירושלים – נקבצו ובאו אדמו"רים שרפי מעלה ליטול שיח של יישוב הדעת עם אותו זקן שקנה הרבה חכמה, רבנים ובעלי הוראה שעלו את חמשת המדרגות כדי לברר וללבן הלכה פלונית, חכמים מאחינו בני גולת ספרד שטעמו נופת צופי אמרים וראו כי טוב, יהודים של סתם שהיו צמאי עצה טובה, שבורי לב תאבי מזור של שיחת עידוד, בחורים רכים שזכו וכמהו לקורטוב של דעת עתיקה - כולם היו שם בבית הצנוע, נכנסים לעתים ויוצאים לפרקים, מיישבים עצמם כפי צרכם ויוצאים כשדעתם מיושבת עליהם ונפשם מתרוננת.

שריד לדור דעה היה ודמות הוד מהלכת בין בני הדור הזה כמרחפת וכאינה מצויה, כמו יצאה והבליחה מתוך ספרי דברי הימים למען השכל וידעו עובדי ה' כיצד נראה חסיד אמת היגע בתורה יומם ולילה ומתייחד עם קונו בכל שעות היממה בלא להחזיק בדל של טיבותא לנפשיה.

היינו דאמרי אינשי בגעגועים: רבי אברהם אוסטרעלינקער. אותו חסיד ישישים מגזע תרשישים אשר נסתלק מהעולם בי"ז שבט תשל"ז מעל לגיל מאה שנה, סמוך להסתלקותו של אדמו"ר בעל ה"בית ישראל" זיע"א שלא מש מלחבבו, ונפשו של רבי אברהם זצ"ל היתה קשורה בנפשו של צדיק בקשר אמיץ, ויראתו והכנעתו הגדולה כלפיו לא נעו וזעו ממקומם על אף החביבות הגלויה וההערכה השופעת שהרעיף עליו ה"בית ישראל" ללא הרף.

"זיי געזונט [היה בריא]"

ערש לידתו של רבי אברהם שלמה עמדה בבית אביו החסיד רבי ישראל יצחק ברום ז"ל מהעיירה אסטראלענקא.

כאשר מלאו לו עשור, נודע שמו כבעל כשרונות מזהירים וכמי שניחן בתפיסה נדירה עד שלא נמצא לו מלמד כערכו בעיירה הקטנה. באותה תקופה התוודע אביו רבי ישראל יצחק כי בעיר אוסטרובא הסמוכה מחפשים אחר נער שיבוא לשמש וללון אצל יהודי תלמיד חכם מופלג שנתאלמן ונזקק לסיעוד.

לאחר שבירר האב את הענין לאשורו וראה וכשר הדבר בעיניו כי נכון יהיה לבנו הנער לצאת מביתו שבעיירה לעיר אוסטרובא המלאה חכמים וסופרים. ארז הנער אברהם שלמה את צקלונו וגלה למקום תורה. ויקבע אכסנייתו בעיר הגדולה והזרה, בביתו של אותו תלמיד חכם שנמנה על קהל המתנגדים, אך העיד עליו רבי אברהם לימים ולשנים כי למד בהתמדה גדולה בכל עת וקדוש ייאמר לו בהנהגתו.

באותו בנין עצמו, דלת מול דלת, התגורר חתנו של האלמן, שעמד בקשר תמידי עם הנער החדש והדריכו כדת מה לעשות ואיך לסעוד את חמיו וכיצד לטפל בו על הצד היותר טוב בימים ובלילות.

באמת אמרו, כי הסיבה האמיתית שבגינה שיגר האב ר' ישראל יצחק את בנו היניק והחכים לאוסטרובא היתה אישיותו של החתן המופלג שלא היה אחר מאשר החסיד הנודע רבי בן ציון (רבינוביץ) אוסטרובער זצ"ל משיירי כנסת הגדולה משרידי חסידי קאצק ומחשובי החסידים בחצר גור לדורותיה, שבאותה תקופה היתה תחת הנהגת בעל ה"שפת אמת" זיע"א.

הזדמנות הפז שנקרתה לו לאביו של הנער החריף, להשחיל את בנו תחת כנפי חסותו של רבי בן-ציון לא הוחמצה ועלתה יפה לשעתה ולדורות כשבזכות רבי בן ציון ניצלו חייו של הנער אברהם אוסטראלינקער בגשמיות וברוחניות ונבנתה קומתו לתפארת.

מנהג של קבע היה לו לאברהם הנער, שהיה ממתין מדי לילה בלילה בשעה היעודה בפתח דלתו של רבי בן ציון שהיה יוצא אליו לאחר תפילת ערבית ומקבל ממנו דין וחשבון על היום שעבר בבית חותנו, סדרי הלימוד וזמני התפילה, מה אכל וכיצד, ואיך ישן וכמה, ואיך היתה הבריאות ומה מצב ההרגשה וכדומה, והיה רבי בן ציון מדריכו ליום המחרת בהנהגה עם חמיו, בסדרי לימודיו בכללי המאכל והמשתה ובפרטי המסעד והעזרה הנצרכת.

ומעשה שהיה כך היה: בפולין של אז, כשלשים שנה לפני מלחמת העולם הראשונה, השתוללה מגפת השפעת המידבקת והפילה חללים לרוב. האנטיביוטיקה טרם באה לעולם ואם כבר באה, לפולין טרם הגיעה, ומי שנדבק בחיידקי השפעת היה מצוה לביתו.

באחד מאותם לילות פולנים קפואים שהמתין אברהם לרבי בן ציון עדי יסיים תפילת ערבית, חש שלא בטוב. "לא עמדו עלי אבי ואמי לסמכני ולהשגיח שאוכל כדבעי ושאשתה

חם ושאישן ושאתכסה כראוי וכך חליתי בשפעת", כן סיפר רבי אברהם ברבות השנים. רבי בן ציון ראה את הנער ופניו אינם עוד כתמול שלשום ונחרד. תכף ומיד שאל את הנער אם יש לו קרובי משפחה בעיר ונענה מפיו כי ישנה קרובת משפחה, אחות האב. מיד נוצר קשר עם קרובת המשפחה שהלכה עמו לרופא.

אוצר החכמה

הרופא בדק את הנער המשופע שלפניו והפטיר גלויות: "כבר תוקעים עליו בשופר בשמיים לקראת בואו. לנו, אין מה לעשות". כשיצאו מלפני הרופא שב הנער למעונו בבית החותן.

אוצר החכמה

למחרת בפגישת הליל שאלו רבי בן-ציון לדבר הרופא. ענה לו הנער "בשמיים תוקעים בשופר לקראתי".

אוצר החכמה

"איי, מ'ועט עס נישט צו לאַזן (לא נאפשר זאת)", הגיב רבי בן ציון, "דו פאַרסט אויף שבת קיין גער (אתה נוסע לשבת לגור)".

"אני ילד, אסור לי לנסוע לגור", הזדעק אברהם החולה בבהלה. בתקופת מרן בעל ה"שפת אמת" זיע"א נאסר על ילדים ובחורים לנסוע לגור ורק אברכים בגיל בינה או אברכים צעירים יותר שהיו בקיאים בש"ס, הורשו לבוא לחזות את פני הקודש ולהתעלות במעלות החסידות הצרופה.

רבי בן ציון לא ויתר. "ידעתי בני ידעתי, אבל אתה תיסע עם שני אברכים מתלמידי, הם ישגיחו עליך בשבת ואתה תהיה שם על אחריותי. אכתוב לך קוויטל שאותו תחביא בקפוטה כדי שלא ידעו הסובבים את שיש לך. במוצאי שבת יוצא הרבי לביהמ"ד ומתיישב על מקומו בטיש ליד ארון הקודש ואז חולפים על פניו לפרידת שלום כל אלו החפצים להיפרד בלי דיבור ומתן קוויטל ("די סוחרים") אתה תיכנס לתור הזה ובבוא תורך הכנס היד לקפוטה, שלוף הקוויטל והניחחו במהירות בידי הרבי ואל תחשוש כי כן ציוויתך לעשות".

אוצר החכמה

באותן שנים היו "נסיעות ארוכות" של חסידים ששהו חדשים ארוכים בבית המדרש, אלו כשנפרדו לחיים רוחניים ולשלום היו שוהים הרבה בקודש פנימה. מנגד, הסוחרים שהיו ממהרים ובאו מלכתחילה לנסיעות קצרות, היו נפרדים בתור המהיר שלא היה מיועד למתן קוויטלעך, לתור זה שלח רבי בן ציון את הנער והורה לו להמתין עם הקוויטל בחביונו כדי שהמשמשים האמונים על שמירת הסדר לא ישבשו לו את אפשרות מתן הקוויטל לרבי אם יקדים לשלפו מכיסו.

וכך היה רבי אברהם מספר לצעירי הצאן: "בתפילות במשך כל השבת עמדתי בשורה הראשונה של הילדים - בני ונכדי הרבי, כי הלוא אסור היה להביא ילדים זרים. מיד כשראו את הפנים החדשות שלי שאלו מי אני, ובמשך השבת זכיתי לכינוי 'רבי בן ציון'ס אינגאַלע'. במוצאי שבת חששתי מאד מהבאות, ואם היה הדבר תלוי ברצוני הייתי עוזב את גור מבלי לתת קוויטל, "אַבער אַז מ'הייסט דאָרף מען פֿאַלגן (כשפוקדים - יש לציית)", הלם ר' אברהם במילותיו כל אימת שהיה משריש את הסיפור לדורות. כי צייתן דרוך היה על משמרתו כל השנים, לכל אות ולכל תג ולכל רמז.

"התקרבותי אל מקום מושב קדשו של הרבי, לבי הולם במורא גדול, כשהושיט לי הרבי את ידו הק', שלפתי הקוויטל מכיס הקפוטה ונתתיו בידו הק'. הרבי הביט בקוויטל ואמר: 'זיי געזונט און פאר געזונטערהייט (סע מתוך בריאות והיה בריא)' - - - 'אָבער אַיך בין געוועזן אַ אינגל (אבל, הרי הייתי ילד)', היה רבי אברהם נאנח וחוזר ונאנח, "לא ידעתי מה זה רבי ומה כוחה של מילה של רבי וחזרתי ואמרתי 'רבי אַיך דאַרף זיין געזונט (עלי להיות בריא)'. הרבי חיך לעברי ואמר: 'אינגאלע אַיך האב דיר שוין געזאגט זיי געזונט און פאר געזונטערהייט (ילד, כבר אמרתך, סע מתוך בריאות והיה בריא)'".

שני האברכים, תלמידי רבי בן-ציון, שבו לעירם אחר חצות הליל עם הנער המובטח ושמו פעמיהם לביתו של רבי בן ציון. רבי בן ציון הילך ברחוב הלך ושוב לבוש בבגדי שבת ממתין ומצפה. כשראה את הנער שאלו: 'מה אמר הרבי?'. אברהם סיפר בפרוטרוט את שנענה לו ואת שענה הוא ואת שנאמר לו שוב.

רבי בן ציון שמע את המענה, אחזו בידו ונכנס לשטיבל שהיה מלא וגדוש באותה שעת ליל שאחר חצות בעשרות אברכים שלמדו בהתלהבות. ניגש לארון הקודש, הוציא 'פלעשיל' לחיים וכוסיות ועבר בכל השולחנות לחלק לחיים כשהוא שש ושמח.

"עלה בידי (ס'איז מיר געלונגען) להציל נפש אחת מישראל", שח ואמר רבי בן ציון באותו מוצאי שבת קודש כשהוא מוסיף לאַלף את שומעיו לקח טוב; "העולם חושב שמבינים מה זה רבי, הם אינם מבינים כלום! העולם חושב שאם רוצים לפעול ישועה צריכים למצוא זמן מיוחד אצל הרבי. עושים השתדלות גדולה להיות הראשון שנכנס לקודש פנימה, או להיות האחרון, או למצוא שעה שאינה בזמן המיוחד לקבל את המבקשים, ממתינים שהרבי יצא לתפילה או ישוב וכהנה. זאת טעות העולם. הם אינם מבינים שבאותן הזדמנויות קשה מאוד לפעול. "רבי" הוא תשעה ותשעים חלקים בעולם העליון ורק חלק אחד ממאה בעולם הזה. אמנם, כשעליו לענות לשואליו ברכה ועצה או אז הוא מוריד עצמו להיות תשעה ותשעים חלקים בעולם הזה וחלק אחד בעולם העליון. מעתה, צאו ולמדו, כשהראשון נכנס לקודש פנימה הצדיק עודנו בעולמות העליונים, כשהאחרון נכנס הריהו כבר שב לשם, אבל אנו זכינו ו'תפסנו אותו' כשהוא עוד היה כאן איתנו, לא בראשון ולא באחרון וזהו מצוה לפרסם בין החסידים ולשרש מלבם את הטעות שנשתרשה אצלם."

בחסותם של גדולי החסידים

מני אז ועד פטירתו של רבי בן ציון היה אברהם ל"רבי בן ציון"ס אינגאלע". היה כרוך אחריו ומתחנך על ברכיו, כשרבי בן ציון קובע עמו חברותות ללימוד משותף ומצרפו לקהל תלמידיו. יחד עמם היה לוגם מבארו של מורה החסידים הגדול, תורה וחסידות, הן כבחור והן אחר זאת כאברך. בין התלמידים הרבים המופלגים בידיעת התורה ובעבודת החסידות שסבבו את רבי בן ציון וקבלו מפיו תורה והדרכה, בלט הקשר האמיץ שהיה לרבי בן ציון עם רבי אברהם.

וכל מעשה תקפו וגבורתו של החסיד הישיש רבי בן ציון אוסטרובער שזכה למקום של כבוד בקרב אדמו"רי גור הלא הם כתובים על ספרי דברי הימים. די אם יוזכר כי

בהוראת בעל ה"אמרי אמת" זיע"א היה בעל ה"בית ישראל" זיע"א מסתופף אף הוא כאברך אצל רבי בן ציון ואף כאן בארץ ישראל בעלותו לכס ההנהגה גילה חביבות יתרה וקשר מיוחד של ריעות עם קומץ תלמידיו של רבי בן ציון ששרדו אחרי המלחמה.

ר' אברהם שהיה אחד מהם, העיד כי דמות מראה קדשו של ה"בית ישראל" דומה בשלמות למראה קודשו של סבו בעל ה"שפת אמת" וכל אימת שרואהו הריהו נזכר מדמותו של בעל ה"שפת אמת".

אוצר החכמה

תתיאש מהעולם הזה שלך...

כעשר שנות טובה וברכה עברו על רבי אברהם שלמה בימי אברכותו, כאשר בתקופה ההיא זכה לעשות נסיעות תכופות אל בעל ה"שפת אמת".

אחרי שבע שנות השובע שבהן סמוך היה על שולחן חותנו כאוכל 'קעסט', חדלה התחייבות פרנסת החותן. רבי אברהם חיפש ויגע ומצא הצעת פרנסה שהתקבלה על דעתו לזכור לשאול את בעל ה"שפת אמת" אודות הפרנסה בהוסיפו לומר כי הוא "מבקש לשמוע משהו".

הרבי ביקשו לפרט את סדר יומו. רבי אברהם פירט כיצד משכים באשמורת ומהשעה שלש עד תפילת שחרית הוא לומד שיעור פלוני עם אברך פלוני. אחר, נערכים לתפילת שחרית. בתום התפילה הינו טועם דבר מה ונפנה תיכף לשיעור עם פלוני במסכת פלונית עד שעות הצהריים, ואז טועם בשנית, ופונה לעסוק במלאכה ארבע שעות. מעבודתו הנו חוזר לביהמ"ד לקביעת הלימוד עם אברך פלוני עד לתפילת מנחה ולאחר מנחה הריהו לומד עם פלוני מסכת פלונית עד מעריב ואחר מעריב יש לו שיעור נוסף עם פלוני בסדר לימוד פלוני, ורק כתום השיעור הזה הוא פונה לביתו ולמחרת חוזר חלילה.

בתום פירוט סדר היום, כלומר, סדרי הלימוד. שואלו הרבי: "האם הנך רוצה להיות יהודי?".

"כן!", ענה האברך.

"החפץ הנך באמת להיות יהודי?", חזר ושאלו איש האלקים.

"כן!", השיב שנית האברך בזעקת לב.

"החפץ הנך להיות יהודי וחסיד?", שאלו הרבי.

"כן!!", צעק בשלישית, ("איך האב ממש געשריגן, מיט די גאנצע כוחות מיינע", סיפר לשנים).

הביט בו בעל ה"שפת אמת", ואמר לו: "זאלסט שטענדיג וויסן, קיינמאל נישט פארגעסן און אלעמאל געדענקען אז דער וועלט איז גארנישט, די עיקר איז יענע וועלט" - (דע תמיד, לעולם אל תשכח וזכור תמיד שהעולם הזה הוא כלום והעיקר הוא העולם הבא).

"זאלסט זעך אפ היטן די מויל די אויגן מיט די אויערן און די עיקר די מחשבה" - (שמור את הפה, העיניים, האזניים, והעיקר את המחשבה) - ויקרא הרבי באזניו את הפרשה הראשונה של שמע ישראל במילה במילה עד ובשעריך.

רבי אברהם יצא מאת הקודש נסער, חש כמו עמדו רגליו עתה למרגלות הר סיני וקיבל את כל התורה כולה באימה וביראה ברתת ובזיע. כדרך האברכים וכמנהגם באותה תקופת זוהר הלך מיד לשאול את זקני קאצק למשמעות תשובת הרבי.

"כשהם שמעו שהרבי אמר לי לזכור תמיד שהעולם הזה כלום והעיקר הוא עולם הבא", סיפר רבי אברהם, "אמרו לי, 'איין זאך זאלסטו וויסן (אחת תדע) אז ער האט דיר מייאש געווען פון די וועלט', - אתה את העולם הזה הפסדת ואל תחשוב לרגע שאי פעם תצליח בו, יהיה לך רק את עולם הבא". וכך הוה. צרות רבות ורעות עברו עליו ורוב ימיו היה בעל ייסורים עד שהתבטא פעם כי אינו יודע אם יש מחלה בעולם שפסחה עליו.

עם זאת, היה תדיר שופע שמחה ומעיין מתגבר של אושר מזוקק. תמיד שמורה היתה באמתחתו מילה טובה לנחם ולעודד ועצה טובה לתמוך ולחזק. "אנו המשמשים נהגנו לומר שדווקא כן היה לו העולם הזה, כי ראינו איך הוא תמיד שש ושמח ומלא חיות ופרישקייט ואין לך עולם הזה גדול מזה", נזכר בגעגועים אחד ממקורביו.

לא ירד להשתקע אלא לגור שם

כדרכם של חסידי אמת, לא הרבה רבי אברהם לפני שומעיו בדיבורים יתרים על עצמו או על מעשיו. כל שנותר למשמרת זעיר פה וזעיר שם, הם אגד סיפורים שסיפר על רבותיו שפעמים בדרך אגב בוקעת מהם גדלותו הוא.

בשנות הארבעים-חמישים לחייו, בין שתי מלחמות העולם, סבל אברהם על מחלת הלב והתמודד עם קשיי פרנסה, ובעל ה"אמרי אמת" זיע"א הורה לו להעתיק דירתו מפולין לארה"ב, שם גר אחיו שהבטיח להיות לו לעזר רב ולתומך. בכך פסח על תלאות השואה האיומה שהכחידה את כל העולם שהכיר.

טרם צאתו לארה"ב החליט ר' אברהם ללמוד מלאכת השחיטה למען יבוא לארה"ב עם מקצוע מן המוכן. אומר ועושה, השתלם בהלכות שחיטה ללמדם ולהבינם ולהיבחן עליהם, רכש לעצמו סכין משובח ולמד ימים רבים כיצד להעמידו ולהחליקו כדת וכדין עד שהתעטר ב'קבלה'.

בהיכנסו אל הקודש למרן בעל ה"אמרי אמת" זיע"א לקבל את ברכת הפרידה, שאלו הרבי: "קיינ געסערע פֿרנֿסה האָסטו נישט געטראָפֿן (כלום לא מצאת פרנסה טובה הימנה)?" - סכין השחיטה החדש והמלוטש נותר בפולין. רבי אברהם יצא לארה"ב כמתוכנן אך את טעם הבשר השאיר בפולין בשל חששות כשרות ומיום עזבו את פולין ועד ליומו האחרון עלי אדמות (רוב ימיו, כששים שנה) לא טעם טעם בשר.

לשאלת אחד הבחורים שהיו משמשים אותו בהיותו בירושלים חזור והפצר פעמים מספר מדוע הוא מושך עצמו מאכילת בשר אפילו בשבתות וברגלים, נאות רבי אברהם להשיב כי ראה מאחד הקדמונים שהמתנזר מאכילת בשר שלש שנים רצופות אין ליצר הרע שליטה עליו. והסביר כי נשמות הצדיקים מתגלגלות בדגים. נשמות הבינוניים

מתגלגלות בעופות ואילו נשמות הרשעים מתגלגלות בבהמות - על כן מי שכשר במעשיו ואוכל את בשר הבהמה כראוי ולכבוד שמיים, הריהו מעלה בכך את הנשמה ומתקנה באכילתו, אך אם אינו אוכל לכבוד שמיים, לא די שאינו מתקן את נשמת הרשע, אלא שאדרבה הנשמה המגולגלת בבשר הבהמה גורמת לו לחטוא באותם חטאים רח"ל שהיתה מורגלת בהם בחיים חיותה כאן.

התגוררותו בארה"ב לא השכיחה ממנו את מוצאו, וזכור הוא לטובה בבית רבי. חתנו של הרבי, החסיד מורינו ר' איטשע מאיר אלטר (ברמ"ב) זצ"ל נוסע לארה"ב לצורכי מסחר והרבי מורה לו לקשור קשרי ידידות עם ר' אברהם ברום. מכרים הם משכבר הימים כי ר' אברהם היה מתארח בביתו של מורינו ר' איטשע מאיר אלטר זצ"ל בבואו לנסיעות בגור ועתה חידשו ידידותם ביתר שאת בתוך התוהו ובוהו האמריקאי שהיה מוצף בחשכת תהום החומריות.

היו יושבים שני החסידים המורמים מעם אצל הדלפק בחנות הספרים שפתח חתנו של הרבי, ולומדים בקביעות מדי יום ביומו בהתלהבות רבה.

חתנו הנוסף של הרבי, החסיד שבכהונה מורינו ר' איטשע מאיר לוי זצ"ל, נוסע אף הוא לארה"ב לצורכי "אגודת ישראל", אף כאן כבראשונה מורה לו הרבי להתחבר אל רבי אברהם ברום היושב בארה"ב וזכרו עומד לפניו בקודש פנימה בפולין.

לימים, נקלע מפעל העניבות של רבי אברהם למשבר כלכלי המביא את רבי אברהם אל הקודש פנימה בפולין, שם הוא משיח דאגתו הטרופה ממשען לחמו המתמוטט לנוכח עיניו הכלות ומבקש ברכה והדרכה.

הרבי, בעל ה"אמרי אמת" מציע לחסיד הנאמן... סכום כסף הגון. החסיד מהסס, חושש, משכבר הימים שמע מזקני החסידים כי אם מקבלים מעות מהרבי סימנא מילתא הוא להפוך חלילה וחס למקבל. הרבי מגיב כי הכסף יינתן כהלוואה לשנה ועל כן אין כל חשש. בעודו משתאה ומחריש נכנס הרבי לחדר הפנימי, יצא משם עם סכום הכסף הנדרש ופטרו מלפניו בהלוואה וברכה.

מפעלו של רבי אברהם סב על צירו מכישלון להתאוששות ומדעיכה להצלחה, והחסיד - אשר שומע כי המצב הכלכלי בפולין שבין שתי המלחמות בכי רע והמטבע הפולני מאבד מערכו - יורד ובא לפולין עם סכום הכסף באמתחתו להשיבו אל הצדיק. ברם ה"אמרי אמת" מסרב לקחתו הימנו. "הנך זקוק עוד לכסף", אמר ופטרו לשלום. כך אמר לו גם בשנית כששוב ירד ערכו של המטבע הפולני. רק כעבור שנה, כפי שיצא מפה קדשו בעת מתן הכסף, הסכים בעל ה"אמרי אמת" לקחת מהחסיד את פרעון ההלוואה.

כאן נגור יחדיו

בסביבות שנת תשי"ג נפרד רבי אברהם ממשפחתו בארה"ב וממכריו הרבים ועלה ארצה על מנת להשתקע בה. אמנם, בבואו ארצה לא נקלט כהוגן בירושלים והתקשה להתרגל לתנאים החיצוניים ולנסיבות שאפיינו את המגורים בארץ.

בצר לו נכנס רבי אברהם אל הקודש פנימה אל מרן ה"בית ישראל" - שהיה צעיר הימנו בכמה וכמה שנים, אך רבי אברהם עמד לפניו כעבד לפני רבו - וביקש את ברכתו לחזור להתגורר בארה"ב.

"פאר נישט צוריק, אַברומה'לֶה, אונז וועלן וואוינען דא צוזאַמען", אמר ה"בית ישראל" לרבי אברהם, ואכן משך חצי יובל שנים הסתופף בצילו של ה"הבית ישראל", ונפטר בי"ז שבט תשל"ז, שבועיים לפני הסתלקותו של ה"בית ישראל" לשמי מרומים בב' אדר.

את סעודות השבתות הראשונות סעד רבי אברהם על שולחן הקודש של הרבי. בשבת הראשונה כשהוגשה צלחת המרק נמנע רבי אברהם משלוח ידו לצלחת המהבילה. "וכי לא כשר אצלי, אברומה'לֶה?", שאלו הרבי בחביבות. וידום רבי אברהם. כשנשאל שנית השיב בהכנעה כי קיבל על עצמו לפני שנים רבות שלא לטעום בשר. תיכף ומיד הצטווה המשמש להגיש אל השולחן מאכלי פרווה, ומני אז בישלו בביתו של הרבי עבור רבי אברהם מרק וטשולנט פרווה מדי שבת בשבתו, מלבד המרק והטשולנט הקבועים.

נטיעה של שמחה

באחד מימי הפורים לפני עריכת השולחן התהלך איש האלקים מרן ה"בית ישראל" בביהמ"ד שבישיבת "שפת אמת" אנה ואנה ותר אחרי אנשים שזכו ונצטוו לישב בשולחן הטהור. רבי אברהם עמד כהרגלו בין כל הציבור. הרבי רואהו ועוצר אצלו: "אברום, הרי פורים היום, צריכים להיות בשמחה".

רבי אברהם לוחש בהכנעה: "בגמרא כתוב רבי נטע נטיעה של שמחה בפורים אני מחכה שהרבי ייטע בי שמחה".

"ביזט גערעכט", אומר הרבי ומורה לו להיכנס ולישב אצל השלחן. כה צעדו יחדיו גדלותו הטמירה עם התבטלותו המוחלטת.

קדוש ייאמר לו

אם הפרק הראשון לחייו הלא הוא פרק פולין, כמו גם הפרק השני הלא הוא פרק ארה"ב - ספונים הם מעמנו ובלתי ידועים במרחק העתים והפלגת המקום. הרי שהפרק השלישי של שנותיו בארץ ישראל גלוי וידוע הוא בהוד זהרו עד היכן שענייני בשר רואות וממנו למדים על העבר כי אותו יין שנשתמר בזקנותו משובח היה בצעירותו ולא בכדי נוכחו כל באי בית רבי לראות החביבות העזה שהפגין כלפיו ה"בית ישראל", אם בשיחות שרב בהן הנסתר על הנגלה, אם בביקורים תכופים ואם בהתעניינות תמידית לשלומם ובריאותם מתוך הבעת דאגה.

"רבי אברהם היה יהודי קדוש בכל מעלות קדושה וטהור בכל מיני טהרה", אומר אחד המשמשים שישן עמו במחיצתו שנה ומחצה לילה בלילה ושימשו בימים; "גם בשנים האחרונות, כשהיה ישיש ושוכב על מיטתו, אינו יכול לצאת בכבוד כדרך העולם בגלל

מחושי בריאות שונים, גם אז היו כלי מיטתו צחים ונקיים בחינת בכל עת יהיו בגדיך לבנים ללא שום גוזמא, בוהקים כפרוכת הזהב וכאיש קדוש עובר עלינו תמיד. בכלל, היו הנקיות המושלמת והניקיון המוחלט חלק מובנה באישיותו המקודשת ולא נמצא מעולם ולעולם רבב בביתו, לא כל שכן בבגדו, מעולם ולעולם".

הליכותיו בקודש

סדר יומו החל לפנות בוקר בשעה שלש או לפני כן, לא אחר כך. את יומו היה פותח באמירת תיקון חצות, לא בקול בכי ונהי כנהוג מקדמת דנא, אלא בזמר כיסופין נעים. היה יושב ומזמר מנהמת לבו תיקון רחל ותיקון לאה בניגון געגועים טמיר ומתחנן לבורא כל עולמים שיגאלנו כתינוק הבוכה לאימו במנגינה מתחטאת. "אחר ששבת לביתי בחוץ לארץ, המשכתי להתעורר כל לילה בשעה הקבועה כדרך שהייתי מתעורר משך השנה ומחצה ששהייתי בביתו, ובאזני רוחי המשכתי לשמוע את הניגון המתוק המתנגן בפיו של ר' אברהם ועוררני בתקופה ההיא מדי לילה", מספר אחד המשמשים.

לאחר שסיים לנגן את תיקון חצות, נפנה לשיעורים הקבועים ולאמירת תהילים ברגש רב, הכל בסדר ידוע וקבוע. רבי אברהם היה דייקן מופלא בחינת לרגעים תבחננו, כל רגע ביממה היה מנוצל בהתאם למטרה שהוצב לו מבעוד מועד וביישוב הדעת. לא היה רגע אחד שנמלט מן הסדר הקבוע שפורט לפרטי פרטים והיה מדוד על שברי רגעים. בביתו התנוסס לתפארה שעון מחוגים גדול ורבי אברהם צמוד אליו בכל סדריו "כמו שעון".

בימי חליו כשגילו נושק לשנות המאה, חפץ לערוך כהרגלו תיקון חצות בין שתיים לשלוש בלילה. המשמש שעמו, ישן בניחותא, ורבי אברהם לא חפץ להקיצו משנתו. מצבו הבריאותי לא היה שפיר ואסור היה לו לרדת בכוחות עצמו מהמיטה. הוא שירך עצמו מהמיטה לחדרים הסמוכים שם נפל וכשל וגאלץ להזעיק את המשמש במשך שעה ארוכה עד שהקיץ הבחור משנתו והקים את רבי אברהם. ליום המחרת הגיע הרבי לבקרו ושאלו 'למה היית צריך לרוץ וכי לא יכולת להמתין?'. ויענה רבי אברהם הרי הייתי צריך להתפלל ולהכין עצמי לתפילה.

קדושתו התבטאה הן כלפי שמיא והן בענייני ממונות ובין אדם לחברו. יותר מכל הקפיד בכל כוחותיו שלא לפגוע ולא לצער שום יהודי. הוא הקפיד לא לגעת ולא ליהנות משום חפץ או דבר בטרם שילם עליו וכשלא היה עמו כסף, לא רכש את מה שנדרש לו. את ביתו פקדו לפרקים האדמו"ר בעל ה"בית ישראל" זיע"א שעמד עליו בדאגה תמידית; בעל ה"לב שמחה" זיע"א, דין רפשי מבית אבא, תחת אדרת הצניעות וההצנעה שבה התעטף טרם הנהגתו, מבטא לו את דאגתו לבריאותו ולשלומו ומתלחש עמו ברזי דרזים; בעל ה"פני מנחם" זיע"א שהיה עולה אליו ושח עמו רבות בלימודים.

ביתו ועד לחכמים

יומו ולילו ארוגים בשיעורי תורה לרוב, מאשמורת הבוקר ועד ליל. כולם מסודרים וברורים. בהם סדרים של שעות שלמות ורצופות שבהן הוא יושב וגומע דברי תורה

בצימאון, בלא ליאות או עייפות ובלא מטרות צדדיות שמוקצות הן מחמת מיאוס בעולמו של חסיד. רק כי לכך נוצרת. הספרים נכבשים תחת התמדתו. הגמרות הגדולות מתבלות וספרי החסידות ממושמים. לעתים יבקרוהו בהפסקות הלימוד מחשובי האדמו"רים, כמו האדמו"ר רבי יוחנן מרחמסטריווקא זיע"א שפקד את ביתו רבות והרבה לשוחח עמו בחסידות וסתר¹¹³⁴⁵⁶⁷ תורה, האדמו"ר רבי יחיאל יהושע מביאלא זיע"א שנכנס אליו לעתים קרובות וממתיק עמו סוד, הגאון רבי עזרא עטייה זיע"א, ראש ישיבת פורת יוסף, האדמו"ר רבי אברהם יהושע העשיל ממאכנובוקא זיע"א, האדמו"ר רבי מאיר'ל מאמשינוב זיע"א שבקרו תכופות.

אלו הזכורים וכמותם יהודים רבים וטובים פוקדים את הבית הקט לשמוע עצה, ללמוד ולהשכיל, להתחזק ולהתעודד. מהם שקבעו עמו חברותא. כל יהודי שנכנס לביתו^{אוצר החכמה} היה מתכבד בשתיית לחיים, גם אם היה מדובר ביהודי שבא מדי יום וגם אם היה זה הבחור שישן אצלו. היה לו ענין כמוס בזה, אולם הוא עצמו לא היה שותה עמו.

שיהיו מחורדים בפיך

עד סוף ימיו ישב ולמד עם החברותות. גם כשכבדו עיניו מזוקן והיו יושבים ומקרים לפניו גמרא ומדרש, זוהר ותנא דבי אליהו, סידורו של שבת ושפת אמת, "הרי שאנו הבחורים היינו יושבים לעתים ומשברים שיניים והוא מתקן אותנו על פה, לא כך כתוב אלא כך כתוב, בזוהר, בגמרא, ברש"י, בתוספות, וגם במהרש"א, כי איש קדוש היה וזכרוננו כשל איש קדוש, עם הזמן התרגלנו לשמוע אותו אומר: 'איי, דו זאגסט נישט גוט, שטייט נישט אזוי'."

ואברהם עודנו עומד

באי ביתו אינם מסוגלים לשכוח את תפילתו המשתפכת שהיתה ממיסה כל לב ומרעידה כל נימה ונימה בנפשות השומעות. ה"בית ישראל" התבטא תחת אחד השיחים כי חבל על דאבדין אשר בני הדור הזה אברכים ובחורים לא ראו את תפילתם של חסידים קדמונים כיצד היתה נראית. אחר שהות מה הפטיר ה"בית ישראל": ברם ישנו עוד אחד עמנו שניתן לקבל מתפילתו השגה בתפילתם של אמאליגע חסידים, אברהם סטרענלעקער, ער איז נאך דא מ'קען זעהן אויף איהם ווי אַ איד דאָרף דאָווענען - ואברהם עודנו עומד.

כשהיה חסיד זה מתפלל אחר הכנה רבתא בת שעות של לימוד ויראה, היה ניתן לראות כיצד הינו מדבר לפני מלך כל יכול ומתחנן אליו כְּדָבָר עבד אל אדונו העומד נכחו. היה מסביר בידיו הנפרשות לצדדין ומלפנים מעלה ומטה את פירוש המילות, כביכול והוא מתמקח עם מלכו של עולם בתחנוני תחנוניו ומפציר בו בכל מילה ומילה לעצמה במתינות ובמתיקות, בהתלהבות קודש של בעירה פנימית, כשהוא מנותק לגמרי מכל הסובב ומכל העולם כולו.

תולדות א"ש

במשך שנים נמנה על הבית דין שמתירים להתפלל עם העבריינים בתפילת כל נדרי. כשזקן ולא יכול לעמוד על רגליו ציווה ה"בית ישראל" שיישב ב'שלוש שטוב' ושישאירו למענו את הדלת פתוחה למען ייטיב לשמוע את כל התפילה.

מאכלו היה מועט וכאחד השרפים ממש. "ווי אזוי לעבט אברום?", היה תוהה ה"בית ישראל" לא אחת. בשנים האחרונות שבה במשך היום מים וחלב והסכים לאכול בסופו של יום רק גביע לבן ותו לא. המשמש שהיה עמו וביקש להטיב בריאותו, הרהיב עוז לקחת גביע שמנת ולכתשו בכפית לפני שהגישו לפניו כדי שידמה רבי אברהם שהוא 'לבן' ויאות לאכלו.

מדי שבת בשבתו שיגר אליו ה"בית ישראל" שתי פרוסות משתי פשטידות לכבוד שבת בהפטירו מפעם לפעם: "הוא בין כה וכה אינו אוכל ונותן זאת למשמשיו". בשולחנות הקודש שולח לו הרבי שיריים כיד המלך פירות ודגים בתקווה שיכניס לפיו מה.

הרבי גילה חרדה כנה לבריאותו ועוקב אחרי שלומו. "אברהם איז נישט געזונט", התאונן הרבי באחד הימים תחת עננת דאגה כבדה לאחד ממקורביו "אברהם איז נישט געזונט", כביכול ומדובר בבן תשחורת עול ימים שנפל למשכב.

רוח הקודש מופיעה בבית מדרשו

משלים היה רבי אברהם ימיו ולילותיו בעבודת השם, והבריות נוכחו להבין את אשר לפניהם. שכנים ועובדי דרכים הרבו להפציר בו כי ייקח מהם 'קוויטלעך'. יברכם נא בכל פה שמור ולשון טהורה שבהם התברך.

לאחר הפצרות רבות, כשל כוח עקשנותו והסכים להתפשר כי יקבל קוויטלעך בתנאי שקוויטל זה יוכנס תחילה אל הקודש פנימה... כשהיו מביאים לפניו הקוויטל היה מעיף בו מבט מהיר וחפוז ומורה חיש מיד להכניסו לאחד מספרי הקודש שבביתו. אותם ספרים משומשים שמעוטרים היו בהגהות ובחידושי תורה לרוב.

בין בחורי ישיבת "שפת אמת" נפוצה ידיעה כי שימושו של רבי אברהם סגולה היא להיוושע במציאת זיווג. אחד המשמשים, בחור תושב חוצה לארץ, אשר לו שני אחים בוגרים ממנו, עשה את פסחו בבית רבי אברהם. שבועות ארוכים לפני פסח עמל הבחור וטרח להכשיר את הבית כהלכתו לקראת החג, והדברים אינם קלים בעיני מי שהכיר את חומרותיו ההלכתיות של רבי אברהם ואת חרדת הניקיון שאפיינה את התנהלותו.

אף הוא הסב עמו בליל הסדר ושימשו בנאמנות ובשמחה של מצווה. "במוצאי שביעי של פסח", מספר המשמש, "היה צפוף בביתו של רבי אברהם, כל אלו שבאו נסיעה ליום טוב והכירוהו, הסתופפו אצלו והוא היה אמור לחלק להם מברכותיו. אך רבי אברהם התעקש שאינו מברך אף אחד מהנוכחים כי אם אחר שיביאו את המשמש שהיה אצלו בפסח שהוא יתברך תחילה".

מיד חיפשו את המשמש והציבוהו לפניו. "רבי אברהם בירכני בחמימות שאשתדך באותה שנה, חייכתי ואמרתי לו כי אין לי ולו מחשבה זרה שכזאת בגלל שני אחי המבוגרים ממני, רבי אברהם נענה ואומר 'טיפש, אם בירכתיך שתתארס פשיטא שגם הם יתארסו'. כך הוה. שלשתנו הקמנו בית נאמן בישראל באותה שנה".

חבר אני לכל אשר יראוך

באחד מימי חליו כשמצבו התדרדר, חש ה"בית ישראל" לבקרו. "אברומ'לה, היו לך כל כך הרבה ייסורים, הרבה יותר ממה שיכולת כלל לחטוא, אתה נקי", אומר לו הרבי. "אה", מגיב רבי אברהם.

"יא, וואס ווילסטו זאגן", שואלו הרבי.

השיב רבי אברהם כי הוא סבור שהייסורים באים עליו מחמת שהוא מדמה כי הוא נקי. חייך ה"בית ישראל" ואמר "אזא דמיון שאדט נישט".

כשהתאגדו יחדיו שרידי החסידים שזכו לחזות בנועם פני בעל ה"שפת אמת" כדי לרכוש להם חלקות קבר סמוכות זה לזה, נכנסו לשאול את בעל ה"בית ישראל" אם ראוי הדבר לעשותו. הרבי השיב להם כי הוא בעצמו יבחר להם את המקום המוכשר להיטמן בו. אכן נבחר להם מקום של ארבע חלקות על הר המנוחות: החסיד רבי מוטל ליכטנשטיין, החסיד רבי כתריאל שטיין, החסיד רבי חיים מנדל זונשיין ורבי אברהם.

בהנחיית הרבי רוכש רבי אברהם מצבה בחייו ואף חורט עליה את שמו כסגולה לאריכות ימים. הנוסח שבחר רבי אברהם הוא: "איש יליד פולין מעיר אסטראעלנקא שמו אברהם שלמה בן ר' ישראל יצחק ע"ה". ובשיטה השניה: "ארבעה זקנים אלו שבשורה זאת הם שהיו נוסעים עוד להשפ"א, זכותו יגן עליהם למעלה". המצבה הועמדה כשהכיתוב מופנה כלפי מטה במשך כעשרים וחמש שנה.

עת לעשות לה' הפרו תורתך

תלמידיו הרבים הפצירו בו שיעלה את חידושיו על מכבש הדפוס. אך רבי אברהם סירב בכל תוקף. לאחר שהכבידו עליו ההפצרות וכשה"בית ישראל" הביע דעתו שיש להדפיס ספר, נאות רבי אברהם להדפיס את חידושיו בעילום שם המהבר, תחת השם "ליקוטי אש" שבו נרמזו ראשי התיבות של שמותיו.

דבר טוב הגה המהבר ז"ל בהוסיפו ידו לחבר קונטרס המכונה "ניצוצי אש" ובו מראי מקומות למאמרי חז"ל הפזורים על פני הש"ס, על פי סדר א"ב.

בסוף הספר צורף קונטרס "אשרי המחכה" על ביאת המשיח. הקונטרס חובר על ידי רבי אברהם בשנת תשי"ב לפני עלותו ארצה, כשזוגתו שהתה בבית"ח והוא המתין בפרוזדור, כשהוא מנצל את הזמן לאצור את חידושיו לכדי קונטרס.

טוב שם טוב

ר' אברהם שלמה ברום צנוע היה בחייו וצנוע היה לאחר פרידתו מאתנו. ספק אם יצטרפו למנין עשרה מכירי שם זה; "רבי אברהם שלמה - לא הכרתי" – יאמרו הזקנים,

"על משפחת ברום בכלל לא שמעתי" - יענו הצעירים, אולם: "רבי אברהם אסטראלענקער" היה שם דבר בגור, ודמות מעוררת זעזוע רבה. כמה יתאימו לאופיו זה, האופן בו בחר לחתום את הקדמתו על ספריו, בצניעותו הרבה לא אבה להזכיר שמו על חיבורו, והסתפק במילים: זעירא דמן חבריא אשר שמו רמז בשם הספר, אכן כך נאה וכך יאה לו.

אוצר החכמה

אשרי האיש

בספר תהלים עם הפירוש מקדש-מעט מהרה"צ רבי אהרן וואלדן זצ"ל פירש במזמור הראשון בשם הספר הקדמון תפילות-דוד כי דוד המע"ה במזמור זה ובמזמור שלאחריו ידבר נכבדות על אשרו של האיש השלם והטוב, ומבאר מהות האושר וענינו כי האיש הזה אשר לא הלך בעצת רשעים, הוא לבדו נחלת ה' בעולמו, והוא פרי הבריאה ותכליתה, והוא הלב והסגולה. וכל שאר בני אדם זולתו, הם כקליפות וכמוץ השומר את הדגן, אשר כל עוד שהמוץ שומר את הפרי ודבוק בו יש בו תועלת, אך בעת שיוסר מהפרי אז תדפנו רוח. וכמו כן כל המון בני אדם יחד, כל עוד שהם שומרים את הצדיקים בדורם ודבוקים בהם ומגינים עליהם, יתקיימו בזכותם ובעבורם, וכמו שאמרו חז"ל (חולין צב, א): ליבעי רחמים איתכליא על עליא דאלמלא עליא לא מתקיימן איתכליא. וכל העולם לא נברא אלא בשביל זה ולצוות לזה, ובעת יתנוודו כל פועלי און מן השלם יהיו כהבל נידף.

ועפ"ז גם בא דוד המע"ה במזמור השני להתווכח עם עמים ולאומים אשר חשבו למרוד במלכותו ולפרוק את עולו, או על מלחמתם נגד עם ה'. שהודיע להם שהוא שייך לעם בנו יחידו של מקום, וכל הגוים יהיו לבסוף נכבשים תחתיו, וזה לטובתם כי בזה יקומו ויתעודדו, ולכן יעץ להם שיקיפו את הבר ואת הדגן אשר בחר ה' ואז לא ינאץ ה' בם ויאבדו דרך לגמרי. ולכן אמרו חז"ל (ברכות ט, ב): אשרי האיש ולמה רגשו הגוים חדא פרשה היא.

והנה שלמות האדם היא בשלשה ענינים: שלמות הקנין; שלמות הגוף; שלמות הנפש, ולכן ביארו הפסוקים שהאושר המיוחד של האיש והאדם מצד שהוא איש הוא לא האושר שהשתתף בו עם סוגו מצד שהוא חי, דהיינו כשלמות הקנין ושלמות הגוף ימצאו גם בשאר בעלי חיים, כי מצינו כמה בע"ח שמשיגים את מחייתם ומזונם ביתר קלות וביתר שאת מן האדם וכמו שאמרו חז"ל (שבת קנה, ב): ולית דעתיר מחזירא, וכה התעצמו בכח גופם יותר מן האדם כגון הפיל והאריה, וכן בחושיהם בחוש הראות וכדומה כגון הנשר והאיה ואין כל אלה האושר המיוחד אלא האיש והאדם, ורק שלמות המידות ותכונות הנפש הן המיוחדות אל האיש לבדו, שכל אשרו תלוי בראשונה במה שיזהר מכל חטא כלפי ה' יתברך.

ושוב מביא באותו מזמור בשם הבאר-מים-חיים זיע"א בספרו סדורו-של-שבת כי אושרו ותהילתו של אדם שיגיע למדרגה עד שיקרא "איש" שהוא הגדול מתוך ארבעת השמות שנקרא בהם ילוד אשה: איש, אדם, אנוש, גבר, וכמו שדרשו חז"ל (סוטה מח, א) את הפסוק (ישעיה ה, טו) וישח אדם וישפל איש, הרי שהאיש גדול יותר מן האדם ובודאי

משאר השמות, ע"ש. כי האיש אשר התגבר ולא הלך בעצת רשעים ולא עמד ולא ישב ביניהם כלומר שאפילו לא עיכב את עצמו בדרך שרשעים וחטאים מגבירים על עצמם את הנפש הבהמית מאד, ובכל עת ועונה מוסיפים והולכים בדרך זו עד שקשה להם לפרוש ממנה, אך הצנועים מושכין ידיהם מהם כמו שדרשו חז"ל (רש"י עה"ת והוא ממכילתא) עה"פ (שמות יב, כא) משכו וקחו מעבודה שהיא זרה, וזה המושך ידו הוא הנקרא איש כדברינו.

והנה פעולת האיש הזה להיות חזק במעשיו בשלשה דברים שהוא דומה בהם למלאכי השרת וזה בעת אשר נותן דעתו ושכלו לעמוד לשרת את פני ה' אלקיו שיעלה מעלה מעלה ויסיח מאתו את כל ההרהורים ומחשבות המטרידות ממעשיו הגופניים של העולם השפל הזה, וע"כ לא יבואו איתו בבואו לראות את פני הקודש, והנה אך הוא יצוא יצא מכל הגשמיות בעת עבודתו עבודת הקודש, נפשו תחשק ותתלהב להתדבק במקור עליון ומחשבתו הטהורה תהא משוטטת בעולמות העליונים ויהיה דומה אז ממש למלאך ה' ואף יותר, ולא יתערב זר עמו מכל ארציות העולם כי שמר את עצמו מלהניח לאלה להתגבר בו, ונמצא שבעת העבודה מתפשט עצמו מכל עניני גופו. ולא כן באדם שעדיין נמצא שקוע בתאוות הגופניות שלא ימלט מלהתערב בעת עבודתו לה' בשלשה בחינות שדומה למלה"ש, מהרהורי תאוות ומחשבות גופניות, ונפש הבהמית שלהם מבטלים ומבלבלים את הדעת ואף בגשתם אל האלקים המה צועקים מן העבודה אשר המה בה, ובמחשבתם וברוח אשר בקרבם ישכנו ההרהורים האלה ותאוותם לא יפרד מהם.

והנה רק מתוך עבודה כזו אפשר להגיע לבחינת 'איש' של מחבר ספרנו אשר בעת תפילתו ראוהו תמיד משנות צעירותו ועד לעת זקנה ושיבה שהוא מנותק לגמרי מן העולם הזה.

למען אשר יצוה את בניו... ושמרו דרך ה'.

רבי אברהם שלמה השאיר אחריו דורות ישרים. חתנו הרה"ח רבי ישראל ספיר שניהן כגבאי בשטיבל 49 בבורו פארק. נכדו ר' צבי אלימלך זיף ונינו יהודה אריה. נכדו ד"ר מרדכי ספיר. ועוד נכדים ונינים ההולכים בדרך התורה.

רבי אברהם שלמה ברום נפטר בשיבה טובה ובשם טוב ב"ז שבט תשל"ז בשב"ק פרשת בשלח ונטמן בחלקת הקבר אשר כרה לו בחייו ליד ריעיו מרואי פני ה"שפת אמת" זיע"א. עם פטירתו נחתמה תקופה זוהרת והלך לעולמו השריד האחרון שנותר מדור דעה של חסידי בעל ה"שפת אמת" שאילפו בינה את דורנו כיצד והאיך נראה חסיד אמת ועובד השם.

הקדמה

יתברך הבורא וישתבח היוצר כל אשר ברצונו האציל וברא ויצר ועשה הכל במאמרו, השמים ושמי השמים הנשפעים מאורו. הארץ וכל אשר עליה, השמים וכל אשר בהם שואפים חיותם מזיוו והדרו. הוא המחיה ומהווה אותם ומטיב להם תמיד. כח וגבורה נתן בהם להיות עצומים עושי רצונו. ובכל עת ורגע בורא נפשות ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית.

וחבה יתירה נודעת לנו מכל העמים לקרבנו לעבודתו. ויקרא בשם ידידיו אשר בחר, זרע אברהם אודהו, וימן להם המלך קדושתו ותורתו, מצוותיו, חוקיו ומשפטיו אשר נתן לבני ישראל עם קרובו.

את אשר הורישנו ה' אלקינו אותו נירש באהבה, ולעבודתו עבודת הקודש נכספה נפשינו, צמאה ותאוה.

וחסדי ה' אזכיר, אשר גמל עלי להטיב לי השפל והצעיר, לשים חלקי מיושבי ביהמ"ד. ותמך ימיני לברור לי חלקי יפה, בדת מורשה, ולבחור את דרך הקודש, דרכה של תורתנו הק'. והגיענו וזיכני ללקט מדברי רבותינו הגדולים אשר בארץ, רמי המעלה, חקרי לב. דברים היוצאים בלבת אש דת, וכל דבריהם דברי קבלה כמשה מפי הגבורה. על תורה, ש"ס ומדרש, דרך ארץ, חסידות ועניני מוסר, מכל הדברים הנחוצים לכל איש יהודי לידע איך לעבוד את בוראו בלבבו ונפשו. ציצים ופרחים מנופת צוף חז"ל גדולי ישראל וצדיקי הדור נ"ע. הכל בביאור קל וישר והבנה נכונה והסברה ברורה וטובה.

ובזכות אבותי ורבותי הק' לקטתי אחד אל אחד והיו לאחדים בידי. משל למה הדבר דומה, לגחלת בגחלת מתחממת להיות למדורת אש להתחמם כנגדה.

וידוע המשל המובא במדרש קהלת ומובא בשערי תשובה שער ראשון אות ב' משל לכת לסטים שחבשם המלך בבית האסורים, חתרו חתירה, פרצו ויעבורו ונשאר אחד מהם. בא שר בית הסוהר וראה מחתרת חתורה והאיש עודנו עצור ויך אותו במטהו, אמר לו: קשה יום, הלא המחתרת חתורה לפניך ואיך לא מהרת המלט על נפשך. כך אני בעניי בערב חתרתי חתירה לי בקיר ביד (יחזקאל יב, ה) לברוח מחמת המלך זקן וכסיל הרודף אחרי, והנה החתירה פתוחה וחרוצה לברוח יברח.

ולא הבאתי מן החדש, רק ליקוטי בתר ליקוטי, דברים בשם אומרם. ומובא בספר חסידים סי' רכ"ד מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלח וכו' וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפיהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו.

ובמדרש נח איתא שכל מי שמברר מקחו של צדיק כאילו קיים כל עשרת דברות. ור' צבי הירש מזידיטשוב זצ"ל פי' דקאי על המדפיס חידושי תורה של צדיקים. וכמו כן המלקט הדיבורים הק' שלהם לחיבור אחד עושה עי"ז יחוד גדול למעלה עכ"ל. והגאון מבערזאן ובספר ערוך לנר בשם השל"ה הק' ובספר אזור אליהו פי' על הפסוק וחכך כיון הטוב דובב, כי ניצוץ נפשו נשארת בקבר בדמות אדם בחייו ונקשרת עם רוחו בג"ע התחתון ועם נשמתו בג"ע העליון. וכשמזכירין דברי תורתם ובפרט כשבאין על קבריהם להתפלל אז שפיר שפתותיהם דובבות. והולך דודי למישרים לשורש נשמתן בדרך שמתדבקין בהם ממש ע"י דיבוריהם וממשיכים טובות להחיים האידנא והנלווים אליהם, וכ"ש לאדם שלומד בעצמו. וכן מוכח מש"ס פסחים. ופי' הרשב"ם משום דאומר שמועה מפי רבותיו וגם אם הוא לא המחדש אלא כתבו והדפיס בספר שיהיו לדורות גורם נחת רוח לנשמותיהם. וזה חשוב יותר מכתובת ס"ת האידנא. והמהר"ש במס' עירובין כתב, אם הלומד ומזכיר שמועותיהם נצרך לרפואה לעינים הם מעוררים רחמים רבים עליו, והשי"ת שולח לו רפואתו מן השמים.

ויודע אני מך ערכי, ולא לעמוד במקום גדולים כוונתי, ולא להכנס לפנים ממחיצתי, רק זקוק אני לתפלתם ולמליצתם הטובה עלי.

ומי האיש אשר יראת ה' נוגעת אל לבו ומגמתו להתנהג ביראה ואמונה, אליו אקרא מהרו וקחו זה הספר ואספתם אל תוך בתיכם, כי בו תמצאו רוח דעת ויראת ה', כי הוא קנקן חדש מלא ישן, מכל טוב, הן הן גופי תורה, ויראת ה' היא אוצרו.

וקראתי שם הספר ליקוטי אש כי נרמז שמי בו.

ומובטחני כי לומדי תורה די בכל אתר ואתר ישישו לקראת הסגולה היקרה הזאת, וידעו להוקיר את פעולתי אשר מן השמים נתגלגל זכות על ידי. ומובטחני כי כל אחד ואחד יביא את הברכה אל ביתו.

ואסיים בשבח והודיה להשי"ת שזכיתי להיות ממזכי הרבים בזה, ובתפלה להבא שלא אבוש בעוה"ז ולא אכלם לעוה"ב, אני זורעי זרע זרעי יחיו לאויט"א בזכותם של כ"ק הגה"ק עמודי עולם אלו זצוק"ל זי"ע אמן.

אלו דברי המלקט והמסדר

זעירא דמן חבריא

אשר שמו רמוז בשם הספר